

170 rokov
dychovej hudby

ŽELEZIARNE®
PODBREZOVÁ

1838 - 2008

170 rokov

Predstavenstvo akciovej spoločnosti Železiarne Podbrezová srdečne blahoželá orchestru dychovej hudby ku krásnemu 170 - ročnému jubileu, umocnenému skutočnosťou, že je zároveň oslavou vzniku prvej dychovej hudby na Slovensku.

Tak, ako naše železiarne prešli vo svojom historickom vývoji veľký kus, často veľmi klúkatej cesty a prebojovali sa na úroveň špičkovej európskej minihuty, aj dychová hudba má za sebou roky úsilia, poznačené rozkvetom, ale aj prekonaním ťažších období. Dychová hudba sa stala neodmysliteľnou súčasťou podbrezovských železiarní, veď jej úroveň rástla s napredovaním firmy.

Iste je pre súčasných 45 hudobníkov veľkým zadosťučinením, že nesú štafetu minulých generácií. Vzdávame hold všetkým tým profesionálom, ale aj milovníkom hudby, ktorí sa za uplynulé roky usilovali, aby meno Podbrezovej nezvučalo len vysokou kvalitou ocele, ale aj podmanivými tónmi dychových nástrojov.

Za 170 rokov z malej robotníckej muziky vyrástlo významné hudobné teleso, známe nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. A my vám za to úprimne ďakujeme.

Do ďalších rokov vám želáme predovšetkým pevné zdravie a chuť šíriť aj naďalej svojou kvalitnou hudbou a vynikajúcou povestou dobré meno našich železiarní.

Predstavenstvo Železiarní Podbrezová a.s.

Sto sedemdesiat rokov existencie

Začiatky hudobného života železiarskeho robotníctva sú spojené s vtedajším centrom na výrobu a spracovanie železa - s Hrončianskym komplexom. Sociálnemu postaveniu železiarskych robotníkov a ich národnostnému povedomiu sa od svojho príchodu do Hronca venoval rímskokatolícky kňaz Tomáš Hromada. Bol jedným z prvých organizátorov osvety na Slovensku, ktorý žil a pracoval medzi robotníkmi. V Hronci založil a viedol hudbu i robotnícke divadlo. Z verejnej zbierky medzi občanmi, ktorú organizoval spolu s učiteľmi, kúpili hudobné nástroje pre zhruba dvanásťčlenný orchester. O šlachetnosti darcov hovorí História Domus A.D. 1778 -1938.

Hudba okrem cirkevných slávností hrávala aj pri rôznych robotníckych a firemných udalostiach, ako to dokazuje účinkovanie pri robotníckych divadelných predstaveniach, štátnych

i hámorských oslavách. V roku 1867 víťala hudba rezortného ministra pri jeho návšteve erárnych železiární.

S prechodom správy Hrončianskeho komplexu do Podbrezovej, v druhej polovici 19. storočia, zmenila svoje pôsobisko aj hudba. Opäť účinkovala pri významných fabrických udalostiach, ale aj na oslavách, zábavách a plesoch.

Vzostupmi ale i pádmi, rozširovaním ale i nedostatkom hudobníkov bolo známe obdobie druhej polovice 19. storočia.

Až zásluhou kapelníka Antonína Kříže z Moravy byla zo zvyškov moštenickej a hrončianskej hudby vytvorená hudba s dvomi telesami - dychovkou a koncertným telesom s kompletným dychovým a sláčikovým obsadením. V tomto období podbrezovskú hudbu výrazne posilnili a jej úroveň pozdvihli českí muzikanti. Premiérové vystúpenie mali členovia hudby začiatkom decembra 1918 pred niekoľkotisícovým davom v Radvani, počas prisahy oslobodeného ľudu pri Sládkovičovom hrobe.

Prvým povelným kapelníkom bol Chvapil, ktorého vystriedal Karol Húbner. Rozdelené boli aj posty v jednotlivých sekciách. Opernú a symfonickú prax mal Húbner, venoval sa preto koncertnej činnosti a Prokop, s praxou vo vojenských kapelách, mal na starosti tri dychové hudby a jedno koncertné teleso (v Tisovci existovala hudba od roku 1892, druhá bola v Podbrezovej a tretia v Hronci).

V prvej polovici 20. storočia sa podbrezovská hudba rozrástla aj o nové orchestre – salónny a sláčikové kvarteto, tamburášsky zbor a jej súčasťou sa stal aj spevácky zbor Slovan.

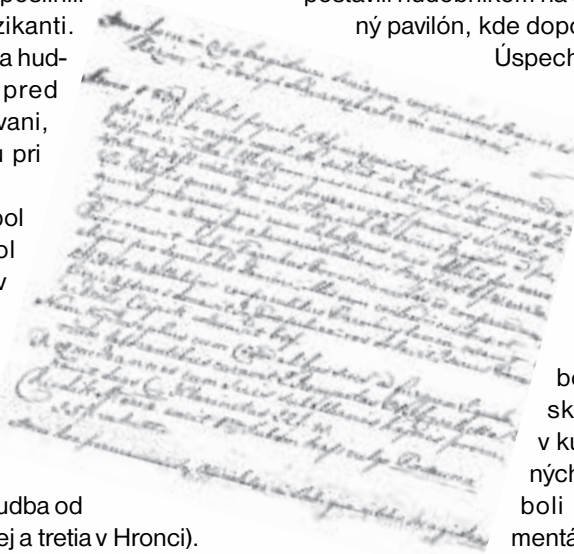
Hudobný život bol od svojich začiatkov, a aj v súčasnosti je, úzko spätý s podbrezovskými železiarňami. Orchester, až na malú prestávku v rokoch 1925 – 1937, podporovali zamest-

nanci firmy svojimi dobrovoľnými príspevkami. Najväčšou oporou pre dychovú hudbu, od jej vzniku až po súčasnosť však sú podbrezovské železiarne s materiálным i personálnym zázemím. V druhej polovici dvadsiateho storočia železiarne postavili hudobníkom na sídlisku Kolkáreň budovu - Hudobný pavilón, kde doposiaľ sídlia a nacvičujú.

Úspechy prichádzali pod taktovkou historicky známych i menej známych kapelníkov, akými boli Václav Prokop, Ľudovít Adamčík, Imrich Gažovič, Peter Zaoral, Pavol Šianský, Pavol Machajdik. V ich stopách úspešne orchestra vedie aj súčasný šéfdirigent orchestra, pplk. Jozef Král.

Oživením pre členov orchestra bolo niekoľko nahrávok pre Slovenský rozhlas, koncertné programy v kúpeľných mestách a pri slávnostných príležitostiach. O dychovej hudbe boli nakrútené dva televízne dokumentárne filmy (Druhý dych a Zastavený čas, v réžii Tomáša Hučka). V roku 2003

vyšlo prvé CD Dychovej hudby ŽP k jej 165. výročiu. Už historickou sa stala spolupráca tohto hudobného telesa so skladateľmi Gregorom Roletzkým a Adamom Hudecom, ktorý venoval orchestru špeciálnu skladbu „Podbrezovská polka“. Aranžér Miloslav Hlaváček upravil pre orchester niekoľko desiatok skladieb, v ktorých

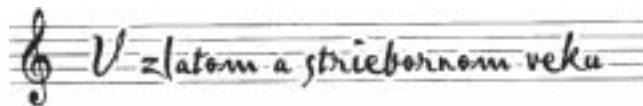

majstrovsky využil špecifické podfarbenie podbrezovskej dychovky.

Prelomovým sa stalo obdobie pôsobenia dirigenta Petra Zaoralu. Pod jeho taktovkou sa začala nová éra dychovej hudby v Podbrezovej, čo do kvality i obsahu. Zanietenosť a húževnatosť kapelníka sa preukázala hneď v prvých rokoch jeho účinkovania. Výsledky z okresných a krajských prehliadok boli toho dôkazom. V bohatom repertoári neboli len typické skladby pre dychový orchester, ale aj kompozície, opery, operety a muzikálové hity. Členom orchestra nerobila problémy moderná hudba, ani džez. V trende nastolenom Petrom Zaoralom, úspešne pokračovali ďalší vojenský kapelníci Pavol Šianský a Jozef Král.

Vystúpenia orchestra spestruje šou s mažoretkami. Od deväťdesiatych rokov to bola Mažoretková a tanečná skupina pri Obecnom úrade v Podbrezovej a po jej rozpade nadviazal orchester úspešnú spoluprácu s mažoretkami z Domu kultúry v Karvinej, vedenými Martinou Jančíkovou. Spolu s podbrezovskou dychovkou absolvovali niekoľko zahraničných festivalov.

O popularite Dychovej hudby Železiarní Podbrezová hovorí záujem hudobnej verejnosti doma, ale aj v Európe. Dôkazom sú vystúpenia na eurofestivaloch, ale aj zaradenie Dychovej hudby Železiarní Podbrezová do najvyššieho, zlatého pásma, na národnom festivale veľkých dychových orchestrov Pádívého Trenčína, posledne v roku 2005.

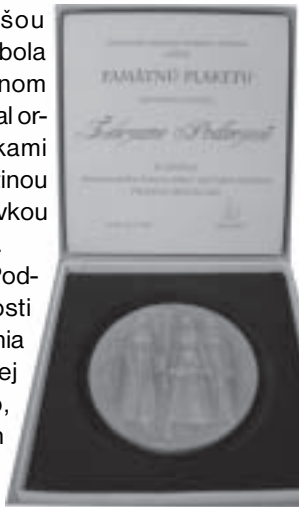

Za hudobný výkon a uznanie zásluh bola Dychovej hudbe ŽP Slovenským hudobným fondom udelená CENA KAROLA PÁDIVÉHO, ktorú prevzal kapelník Peter Zaoral v prvých októbrových dňoch 1993 v Bratislave.

V roku 1996 na Pádívého Trenčine bola Dychová hudba Železiarní Podbrezová zaradená do STRIEBORNÉHO PÁSMA.

K vrcholným umiestneniam patrí druhé miesto na Euro-festivale v nemeckom Böseli, zaradenie do ZLATÉHO PÁSMA na Pádívého Trenčine v rokoch 1998,

2000, 2003 a 2005, POCTA NÁRODNÉHO OSVETOVÉHO CENTRA, medaila DANIELA GABRIELA LI-CHARDA v r. 2003 a zaradenie do STRIEBORNÉHO PÁSMA v 12. medzinárodnej súťaži veľkých dychových orchestrov Ostrava 2005.

GALÉRIA KAPELNÍKOV

Tomáš Hromada (1838)
 Antonín Kříž z Moravy (1892 - 1918)
 Chvapil (1918 - 1922)
 Karol Hübner (1922 - 23)
 Václav Prokop (1923 - 1946)
 Vladimír Štubňa (1946 - 1950)
 Ľudovít Adamčík (1950 - 1964)
 Alojz Šikula (1964 - 1972)
 Alfréd Šebesta (1972 - 1980)
 Imrich Gažovič (1980 - 1983)
 Peter Zaoral (1983 - 1997)
 Pavol Šianský (1997 - 2002)
 Pavol Machajdík (2003)
 Jozef Kráľ (od 2003)

kapelník Peter Zaoral k 150. výročiu:
*„Prišiel som do Podbrezovej s veľkými plánmi a predstavami. Chcel som nad-
 viazať na úspechy hudby v 50. rokoch.
 Čakala nás náročná práca na obnove
 zastaralého a neúplného archívu,
 a v oblasti omladenia a doplnenia or-
 chestra. Pri pohliadnutí sa na moje desaťročné pô-
 sobenie chcem predovšetkým vyjadriť svoju úctu
 a vďaka každému členovi hudby.“*

kapelník Pavol Šianský k 160. výročiu: *„Nechceme iba
 brať, chceme aj dávať. Dávať ľuďom to, čo očakávali už ich
 predkovia pred sto šesťdesiatimi rokmi, keď túto dychovú
 hudbu založili. Verím, že v spoločnej snahe o udržanie
 a skvalitnenie orchestra to dosiahneme. Všetkým, ktorí nás
 podporujete, sponzorom, poslucháčom a samozrejme
 i členom dychovej hudby, chcem poďakovať. Bez vás
 všetkých by nám tu čosi pekné chýbalo.“*

kapelník Jozef Kráľ k 170. výročiu: *„Pri tejto slávnostnej
 príležitosti by som chcel vyzdvihnúť prístup manažmentu
 Železiarní Podbrezová, ktorý drží nad dychovou hudbou
 ochrannú ruku a podporuje tradíciu, ktorá sa tu zrodila.
 Prvenstvo najstaršej dychovej hudby na Slovensku nám
 nikto nevezme. Prispieva k nemu aj neustále sa zvyšujúca
 úroveň orchestra. Predstavenstvo dychových hudieb Slo-
 venska nás hodnotí – ako najstaršiu dychovú hudbu – raritný orchester,
 ktorých je na Slovensku veľmi málo.“*

manažér hudby Jozef Bánik k 170. výročiu: *„Podbrezovská dychová
 hudba má charakteristický, jedinečný, guľatý zvuk, ktorý
 zaujal skladateľov. Adam Hudec i Miloslav Hlaváček ušili
 pre ňu niekoľko skladieb, ktoré keď zaladia, tak je až teplo
 v duši poslucháčov. Ako jediná v regióne sa hudba stará
 o výchovu mladých muzikantov. Rodičia spoznávajú, že
 ich dieťa dostane v podbrezovskej dychovej hudbe nielen
 hodnotné vzdelanie, ale vie sa správať v kolektíve, vie sa
 priladiť k spoluhráčom nielen tónom, ale aj vystupovaním, čo sa prejaví
 na osobnosti mladého človeka. V Podbrezovej pôsobili vždy špičkoví
 kapelníci. Muzikanti, ktorí vyrástli pod ich vedením odovzdávajú nado-
 budnuté vedomosti aj v okolitých dychovkách.
 Snažíme sa udržať krok s dobou. Máme digitalizovaný archív nôt, in-
 formácie o vystúpeniach dostávajú členovia orchestra cez SMS správy.
 Webové stránky dychovej hudby sú denne aktualizované.
 Obsahujú cez 1 700 fotografií, často historickej hodnoty,*

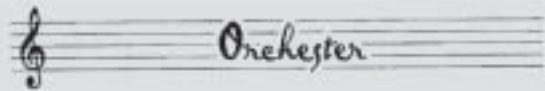
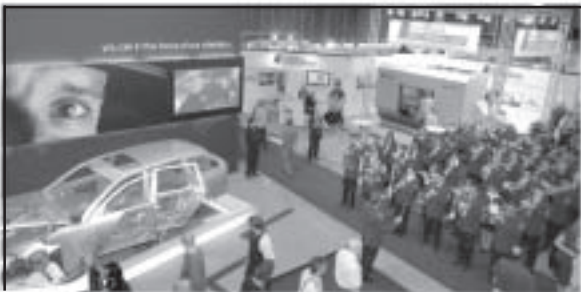

články a informácie o hudbe a jej členoch. K 170. výročiu možno konštatovať, že podmienky, ktoré poskytuje materská firma sú efektívne využívané a je len a len na zanezaných ľuďoch, ako dokážu niesť ďalej štafetu po našich predchodcoch.“

predseda spolku Jozef Turis k 170. výročiu:

„Storočie vedecko-technickej revolúcie, monarchia, dve svetové vojny, revolúcia... to sú zmeny, ktoré od roku 1838 ovplyvnili vývoj Slovenska i životy občanov Horehronia. Preto je udalosť, ktorú si dnes pripomíname na kultúrnom poli, pre nás zvlášť milá a vzácna. Stosedemdesiat rokov nepretržitej existencie dychovej hudby sa nedá prehliadnuť. Skrýva sa za nimi neúnavná snaha jednotlivcov, kolektívov, o zachovanie a rozkvet podbrezovského orchestra. Nedá mi, pri tejto príležitosti, nespomenúť si na zakladateľa našej dychovky - Tomáša Hromadu. Za to, že dnes môžeme oslavovať okrúhle jubileum, patrí poďakovanie hlavne nášmu sponzorovi - Železiarňam Podbrezová a.s. a všetkým hudobníkom, ktorí v minulosti - ale i v súčasnosti, tvorili a tvoria orchester DH ŽP a.s.

<i>kapelník:</i>	Jozef Kráľ
<i>flauta:</i>	Ingrid Dudová, Barborka Simanová,
<i>klarinet 1B:</i>	Nikola Luptáková, Lucia Slosiarová
<i>klarinet 2B:</i>	Jozef Bánik, Ema Ivanová
<i>klarinet 3B:</i>	Simona Babicová, Jana Csordášová
<i>kridlovka 1:</i>	Róbert Hlaváčik, Matej Krella
<i>kridlovka 2:</i>	Vojtech Kotrán
<i>tenor:</i>	Matúš Melicherčík, Samuel Majer, Matej Hlásnik
<i>barytón:</i>	Marián Medveď, Marián Rafaj
<i>trúbka 1B:</i>	Jaroslav Dilský, Lukáš Považan, Michal Mesiar
<i>trúbka 2B:</i>	Miroslav Dobák, Peter Havaš
<i>trúbka 3B:</i>	Marek Horský
<i>lesný roh 1:</i>	Svetozár Semančík
<i>lesný roh 2:</i>	Jakub Adamek
<i>lesný roh 3:</i>	Jozef Weiss
<i>lesný roh 4:</i>	Ľubomír Benedik
<i>trúbka 3 ES:</i>	Roman Mucha
<i>trúbka 4 ES:</i>	Pavol Čunderlík
<i>trombón 1:</i>	Václav Foldyna
<i>trombón 2:</i>	Jozef Schnierer
<i>trombón 3:</i>	Ján Bartánus
<i>tuba F:</i>	Dušan Gonda, Patrik Švantner
<i>tuba B:</i>	Matej Pecník, Jozef Turis st., Jozef Turis ml.
<i>bicie:</i>	Ivan Kaša, Marian Kučera, Jaroslav Žilík, Dagmar Štellerová, Miroslav Lehoczky

Dnes štyridsaťpäť člennú kapelu tvoria žiaci základných a stredných škôl, súčasní i bývalí zamestnanci akciovej spoločnosti Železiarne Podbrezová. Medzi najstarších členov, ktorí orchestru venovali viac ako dvadsať rokov, patria: Jozef Turis starší, Matej Pecník, Matúš Melicherčík, Miroslav Lehoczký, Vojtech Kotrán, Peter Gregor, Ing. Jozef Turis mladší, Ing. Jozef Bánik, Havaš Peter, Ivan Kaša, Ing. Jozef Weiss, Ľubomír Benedik.

Protipólom je najmladšia generácia s už sólovými hráčmi Nikolou Luptákovou, Luciou Švantnerovou, Emou Ivanovou a Jakubom Adamekom. Od deväťdesiatych rokov 20. storočia je podbrezovská dychová hudba členom Združenia dychových hudieb Slovenska,

v ktorom je zlúčených 140 profesionálnych a amatérskych spolkov, a členom Medzinárodnej organizácie pre rozvoj dychových hudieb (CIZM), ktorá združuje štyridsaťtisíc spolkov, čo predstavuje 1,5 milióna muzikantov etablovaných v tomto združení. Prioritnou úlohou CIZM a Združenia dychových hudieb Slovenska je výchova mladých talentov. Sústreďenia v Omšeni pri Trenčianskych Tepliciach, na pozvanie ZDHS, sa zúčastnili v troch ročníkoch šiesti mladí hráči podbrezovského orchestra - Nikola Luptáková, Jakub Adamek, Ema Ivanová, Barborka Simanová a Matej Hlásnik.

- **Viedeň, Rakúsko (1993, 1999, 2008)**
- **Zlín, Česká republika (1994)**
- **Tótkomlos, Maďarsko (1994)**
- **Pádivého Trenčín (1996, 1998, 2000, 2003, 2005)**
- **Jastrzebie - Zdroj, Poľsko (1997)**
- **Bösel, Nemecko (1997, 1999, 2001)**
- **VII. ročník Podtatranského festivalu dychových hudieb SVIT - TATRY (1998)**
- **Žarnovický festival dychových hudieb (2001)**
- **Swiecie, Poľsko (2003)**
- **13. medzinárodný festival dychových hudieb "Zlatá lýra", Rybník, Poľsko (2004)**
- **Eurofestival v Ostrave (2004)**
- **Plonsk - Poľsko (2005)**
- **12. ročník Medzinárodnej súťaže veľkých dychových orchestrov Ostrava (2005)**
- **5. ročník festivalu Hradská muzika, Modrý Kameň (2006)**
- **13. Medzinárodný festival dychových orchestrov a folklórnych súborov Zlín (2006)**
- **400. výročie povýšenia Žďaru na mesto (2007)**
- **4. Miedzynarodowe spotkanie orkiestr detych Zambrow, Poľsko (2007)**
- **24. národný festival dychových hudieb „FEDO 2008“ Štětí, ČR**
- **29. hudobné slávnosti Rakúska vo Viedni (2008)**

Koncertné vystúpenia

- *Kultúrne leto Bojnice (1993)*
- *Vianočné koncerty (1993 - 2006)*
- *Kultúrne leto Sliač (1994)*
- *Hudobné leto Vitipeno (Sterzing) v Taliansku (1995)*
- *Žarnovica, kultúrne leto Revište (2000)*
- *Medzinárodný strojársky veľtrh Nitra (2000)*
- *Koncert s Dychovým orchestrom Halberstadt (2003)*
- *Slávnostný koncert v DK ŽP a.s., spoluúčinkoval SZ MB (2004)*
- *Žďár nad Sázavou (2005)*
- *Medzinárodný strojársky veľtrh Brno (2006)*
- *Telč, Žďár nad Sázavou (2006)*
- *Pribinove slávnosti v Nitre (2006)*
- *Nové Město na Moravě (2007)*

Vydavateľ: Železiarne Podbrezová a.s. Grafická úprava: Odbor informácií a propagácie ŽP a.s.
Texty: V. Kúkolová. Foto: archív Hutníckeho múzea ŽP a. s. Kontakt: www.zelpo.sk/dh/dychovka.nsf

The background of the image is a collage of musical notation. It includes several staves with notes, rests, and other musical symbols. A large, stylized saxophone is positioned on the left side, with its body and keys visible. The overall color scheme is light, with a yellow banner at the bottom.

170 rokov dychovej hudby